

POROČILO IZ DELAVNICE

Ocena vpliva ribiške prakse privabljanja rib s hrano in drugih dejavnosti na kakovost jezerske vode

30 September 2025

Grad v Krajinskem parku Goričko

V torek, 30. septembra 2025, je na gradu Grad v Krajinskem parku Goričko potekala delavnica, na kateri smo lokalnim deležnikom predstavili CRP projekt V2-2370: Ocena vpliva ribiške prakse privabljanja rib s hrano in drugih dejavnosti na kakovost jezerske vode. Projekt se je začel 1. decembra 2023, zaključil pa se bo 30. novembra 2025. Financirata ga Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS) in Ministrstvo za naravne vire in prostor (MNVP), pri projektu pa sodelujemo Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (UL FGG), Nacionalni inštitut za biologijo (NIB), Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (NLZOH), Zavod za ribištvo Slovenije (ZZRS) in Inštitut za vode Republike Slovenije (IZVRS).

Cilj projekta je ovrednotiti vpliv privabljanja rib na kakovost jezerske vode v primerjavi z ostalimi viri hranil v porečju. V ta namen je bil razvit model obremenitev in stanja Ledavskega jezera, s katerim smo ovrednotili obremenitve in ocenili njihov vpliv na stanje jezera. Namen tokratne delavnice je bil predstaviti rezultate modela ter odpreti diskusijo z deležniki glede pomena ohranjanja kakovost jezera, virov onesnaženja, pomena ustreznih podatkov za upravljanje jezera in kako upravljati z jezerom, da ohranimo njegovo kakovost in različne dejavnosti.

Delavnice se je udeležilo 23 udeležencev, med drugim predstavniki Občin Cankova in Rogašovci, Direkcije Republike Slovenije za vode (DRSV), Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN), Javnega zavoda Krajinski park Goričko, Razvojnega centra Murska Sobota, Ribiške zveze Slovenije, Ribiških družin Murska Sobota in Radgona, Ljubljanskega urbanističnega zavoda (LUZ) in podjetja Limnos.

Udeležence delavnice sta najprej nagovorila g. Andrej Smodič, direktor Javnega zavoda Krajinski park Goričko, in vodja projekta, dr. Nataša Atanasova (UL FGG).

Uvodni nagovori (foto: M. Škerjanec)

Sledila je predstavitev zaključkov posveta sorodnega ARIS projekta Green4Waters, ki jih je predstavila dr. Tina Eleršek (NIB). Omenjeni posvet je bil izveden spomladi leta 2024, namenjen pa je bil pregledu stanja ter predstavitvi dodatnih raziskav in meritev lokalnim deležnikom. V sklopu posveta je bilo govora tudi o viziji, rešitvah in možnostih razvoja območja ob Ledavskem jezeru.

Po tej predstavitvi je udeležence delavnice nagovoril še župan Občine Cankova, g. Danilo Kacijan, ki si želi konkretnih rešitev za izboljšanje stanja Ledavskega jezera in prehod od različnih študij in delavnic k izvedbi ukrepov. Glede na to, da zadrževalnik rešuje poplavno problematiko dolvodnih občin, bi pri realizaciji ukrepov pričakoval finančno podporo z njihove strani.

Predstavitev dr. Tine Eleršek (levo) in nagovor župana Občine Cankova, g. Danila Kacijana (desno) (foto: M. Škerjanec)

V nadaljevanju je dr. Atanasova predstavila namen in cilje CRP projekta, zbrane prostorske podatke, hidrološke podatke in podatke o kakovosti pritokov v in iztokov iz jezera, podatke o kakovosti jezera in čistilnih napravah v prispevnem območju, podatke o prispevku privabljanja rib ter dodatne meritve pretokov in kakovosti Ledave, Lukaja in iztoka iz jezera. Predstavila je tudi postopek modeliranja obremenitev. Rezultati kažejo, da k obremenitvi jezera s hranili (natančneje fosforjem) največ prispevajo greznice (46 %), medtem ko ribiška praksa privabljanja rib prispeva samo 0,3 %. Na letnem nivoju se v jezero vnese cca. 7.656 kg celotnega fosforja, medtem ko znaša skrajna obremenitev jezera 2.386 kg fosforja na leto. Avstrijski del porečja prispeva 23 % k obremenitvi s celotnim fosforjem.

Predstavitev dr. Nataše Atanasove (foto: M. Škerjanec)

Po krajšem odmoru je bila na vrsti delavnica. Udeležence dogodka smo razdelili v tri skupine, ki so obravnavale tri različne teme: 1) vire in količine obremenitev jezera s hranili, 2) razpoložljivost

podatkov o jezeru in 3) potencialne ukrepe za zmanjšanje obremenitev. Po končani delavnici sta sledili predstavitev zaključkov posameznih skupin in diskusija.

Delavnica (foto: S. Dešnik)

Z vidika obremenitev so udeleženci delavnice potrdili, da so rezultati modeliranja načeloma pričakovani, presenetile pa so jih visoke številke letne obremenitve jezera s celotnim fosforjem in razmerje med obremenitvami iz greznic in kmetijstva. Prispevek travnikov k skupni obremenitvi se jim zdi prevelik, glede na to, da je večina travnikov v prispevnem območju jezera ekstenzivnih. Pogrešali so še upoštevanje prispevka notranje obremenitve jezera s fosforjem (preko sproščanja iz sedimenta) in vpliv padavin.

Kar se tiče podatkov o jezeru, bi bilo po mnenju udeležencev obstoječi monitoring pretokov in kakovosti smiselno razširiti še na potok Lukaj.

Najbolj živahna razprava je bila glede potencialnih ukrepov za zmanjšanje obremenitev jezera s hranili. Udeleženci so predlagali povečanje samočistilne sposobnosti pojezerja, Ledave in Lukaja z ukrepi, kot so čistilna mokrišča, mokrotni travniki in obrežni pasovi. Tu vidijo predvsem težave z lastništvom priobalnih zemljišč, s katerimi trenutno upravljata Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ter podjetje Slovenski državni gozdovi d.o.o. Vse čistilne naprave v prispevnem območju jezera bi bilo potrebno nadgraditi s terciarno stopnjo čiščenja. Preveriti bi bilo potrebno (ne)prepustnost greznic in iz jezera odstraniti s hranili bogat sediment – tega bi lahko uporabili za otoke iz mulja ali kot vgradni material za tampone cest. V prispevnem območju jezera in njegovih pritokov bi moral veljati poseben režim upravljanja, ki bi omejil škodljive kmetijske prakse (npr. prepoved gnojenja v radiju 15 m od jezera/vodotoka), ribištvo in ostale dejavnosti. Veliko upov polagajo na regionalni prostorski plan, ki je v fazi priprave. Izpostavljena je bila tudi problematika velikega števila občin na prispevnem območju Ledavskega jezera, kar otežuje izvedbo ukrepov. Deležniki so tudi mnenja, da bi morali z rezultati raziskave seznaniti stalno slovensko-avstrijsko komisijo za Muro.

Dogodek smo zaključili z manjšo pogostitvijo. Ob tej priložnosti bi se želeli zahvaliti vsem udeležencem delavnice za konstruktivno debato in zelo koristen vpogled v obravnavano problematiko s strani lokalnih deležnikov.

Mateja Škerjanec

Nataša Atanasova